

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Utkast till Europaparlamentets och rådets beslut om en enhetlig ram för tydlighet i kvalifikationer och meriter (Europass)"

(KOM(2003) 796 slutlig)

(2004/C 117/05)

Den 14 januari 2004 beslutade rådet att i enlighet med artikel 149 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Utkast till Europaparlamentets och rådets beslut om en enhetlig ram för tydlighet i kvalifikationer och meriter (Europass)" (KOM(2003) 796 slutlig).

Sektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 6 april 2004. Föredragande var Gérard Dantin.

Vid sin 408:e plenarsession den 28–29 april 2004 (sammanträdet den 28 april 2004) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 93 röster för, 0 röster emot och 4 nedlagda röster:

1. Inledning

1.1 Sammanfattningsvis sade kommissionen 1997 följande i sitt "Förslag till rådets beslut om främjandet av europeiska banor för varvad utbildning och lärlingsutbildning" (KOM(1997) 572 slutlig) (1): I samband med genomförandet av inre marknaden, och rent generellt skapandet av ett område utan gränser, blir personers rörlighet en allt viktigare dimension av det europeiska medborgarskapet och ett verktyg för interkulturell och social integration.

1.2 Brist på tydlighet när det gäller kvalifikationer och kompetens har dock ofta setts som ett hinder för rörlighet, antingen i utbildnings- eller yrkessyfte, och kan också uppfattas som en begränsning för utvecklingen av arbetsmarknadens flexibilitet.

1.3 För att kunna ändra på den situationen har man under senare år intresserat sig alltmer för dessa frågor, såväl på nationell som på europeisk nivå.

1.3.1 I ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Lissabon i mars 2000 lyftes ökad tydlighet i kvalifikationerna fram som en av de tre viktigaste komponenterna i en strategi som syftar till bättre överensstämmelse mellan utbildet i utbildningssystemen och de framväxande behoven i kunskaps-samhället vad gäller nivå och kvalitet på sysselsättningen och det livslånga lärandet.

1.3.2 Två år senare fastlade Europeiska rådet i Barcelona bland annat målet att Europas utbildningssystem senast 2010 skulle bli en kvalitetsreferens för hela världen. I detta syfte rekommenderade Europeiska rådet att ytterligare åtgärder vidtas för att säkerställa öppenhet när det gäller examensbevis och kvalifikationer.

1.3.3 I meddelandet om en handlingsplan för kompetens och rörlighet (KOM(2002) 72 slutlig) ansåg kommissionen att man borde utarbeta och vidareutveckla olika instrument som

stöder öppenhet och överförbarhet i fråga om kvalifikationer för att underlätta rörlighet inom och mellan branscher. I meddelandet efterlystes också skapandet av en enda webbplats för information om rörlighet inom EU, som en del av ett bredare EU-nätverk, för att ge uttömmande och lättillgänglig information till medborgarna om viktiga frågor i samband med arbete, rörlighet, utbildningsmöjligheter, samt tydlighet i kvalifikationer inom EU. I rådets resolution om färdigheter och rörlighet av den 3 juni 2002 rekommenderas ett ökat samarbete, bland annat för att inrätta en ram för öppenhet och erkännande med ledning av befintliga instrument.

1.3.4 Ett sådant ökat samarbete har inletts inom yrkesinriktad utbildning. Processen inspireras av "Bologna-processen" inom högre utbildning och bygger på två politiska dokument, nämligen Köpenhamnsförklaringen av den 30 november 2002 och rådets resolution av den 19 december 2002 om ökat europeiskt samarbete inom yrkesutbildning.

1.3.4.1 I Köpenhamnsförklaringen manas uttryckligen till insatser för att öka tydligheten i yrkesutbildningen "genom att man inför och rationaliserar verktyg och nätverk för information, och bland annat integrerar sådana befintliga instrument som den europeiska meritförteckningen, tillägg till examens- och utbildningsbevis, de gemensamma europeiska ramarna för språkundervisning och språkinläring samt Europass in i en enhetlig ram".

1.4 I det förslag till beslut som behandlas här fastställs den enhetliga ram för tydlighet i kvalifikationer och meriter som förespråkas i rådets resolution av den 19 december 2002. I förslaget anges lämpliga åtgärder för genomförande och stöd.

2. Allmänna kommentarer

2.1 Kommittén välkomnar generellt sett det föreliggande förslaget till Europaparlamentets och rådets beslut.

(1) EESK:s yttrande nr 635/98, 29 april 1998 – Föredragande: Gérard Dantin (EGT C 214, 10.07.1998).

2.1.1 EESK delar uppfattningen att tydligare kvalifikationer och meriter kommer att underlätta rörligheten i hela Europa för personer som vill delta i livslångt lärande, samtidigt som detta bidrar till utvecklingen av en utbildning av god kvalitet. Härigenom kommer rörlighet i yrkessyfte att underlättas, såväl mellan länder som mellan branscher, vilket också kan bidra till medborgarnas personliga utveckling.

2.1.1.1 Detta system kommer att utgöra ett viktigt inslag i sysselsättningspolitiken och i utvecklingen av sysselsättningen genom att det gör det lättare att överföra kvalifikationer. I och med att systemet erbjuder ytterligare en dimension på det europeiska området för utbildning kommer det att stärka det europeiska medborgarskapet och samtidigt bidra till inre marknadens utveckling.

2.2 Kommittén ställer sig rent generellt bakom att denna idé omsätts i praktiken och ges konkret form i ett dokument som innehåller en beskrivning och en attestering av de färdigheter och kunskaper som innehavaren förvärvat antingen genom grundutbildning eller fortbildning, eller genom yrkeslivserfarenhet.

2.2.1 Denna sammanhållna portfölj skulle innehålla följande:

- Den "Europeiska mall för meritförteckningar" som utarbetats av Cedefop.
- Den "språkportfölj" genom vilken presentationen av de språkliga färdigheterna harmoniseras.
- Det "tillägg till examensbeviset" i vilket kursplanen beskrivs i syfte att underlätta jämförelser och därigenom också rörligheten.
- Det "tillägg till utbildningsbeviset" som har samma syfte som "tillägget till examensbeviset" när det gäller yrkesmässiga kvalifikationer.
- Slutligen "Europass-utbildning", som har gett namn åt det föreliggande förslaget och som innehåller en beskrivning av den kompetens som innehavaren uppnått under en varvad yrkesutbildning i en annan medlemsstat. Detta dokument kallas härnäst för MobiliPass.

Dessa dokument, som benämns "Europass-dokument", kan kompletteras med alla andra dokument som har godkänts av kommissionen efter samråd med de nationella Europass-kontoren.

2.3 Kommittén ställer sig också bakom kravet på att alla medlemsstater skall inrätta nationella Europass-kontor som på nationell nivå skall ansvara för samordningen av all verksamhet relaterad till Europass och som, där detta är lämpligt, skall ersätta befintliga organ som för närvarande utför liknande verksamhet, t.ex. "kontaktpunkterna".

2.3.1 Dessa kontor kan betraktas som verkliga samordnade servicepunkter, "one-stop-shops", eftersom de på en och samma gång har i uppgift att

- i samarbete med de relevanta nationella organen koordinera verksamhet i samband med att tillhandahålla eller utfärda Europass-dokumentet,

- göra PR för användningen av Europass, inbegripet via Internet-baserade tjänster,

- se till att enskilda medborgare får tillgång till lämplig information och vägledning om Europass och dess dokument,

- tillhandahålla medborgarna information och vägledning om möjligheter till lärande i hela Europa, om utbildningssystemens struktur och om andra frågor i samband med rörlighet i lärandesyfte,

- på nationell nivå förvalta det finansiella stödet från gemenskapen för all verksamhet i samband med Europass.

2.3.2 Kommittén välkomnar dessutom inrättandet av ett nätverk av nationella Europass-kontor under kommissionens ledning. Ett sådant nätverk underlättar spridningen av information och bästa praxis från en medlemsstat till en annan, vilket kan bidra till att förbättra kvaliteten och effektiviteten i det arbete som de olika kontoren utför.

2.4 Sammanfattningsvis, om man integrerar de befintliga verktygen i en samordnad ram, som främjas och i varje land följs upp av ett enda organ – vilket ingår i ett nätverk på EU-nivå – och stöds via lämpliga informationssystem på nationell och europeisk nivå, blir dessa dokument lättare tillgängliga, mer enhetliga och bättre kända. En samordnad portfölj med dokument har större genomslagskraft vad gäller kommunikation än en lös samling separata dokument. Den skulle utgöra ett pass för att lättare ta del av och ge information om medborgarnas meriter.

2.5 Kommittén noterar med intresse att det föreliggande beslutet ligger i linje med den handlingsplan för insatser till förmån för livslång utveckling av färdigheter och kvalifikationer som antogs i februari 2002 av arbetsmarknadens parter. På detta område framhöll arbetsmarknadens parter – vid sidan av de prioriterade insatser som måste göras när det gäller erkännande av och bekräftelse på färdigheter och kvalifikationer – att man måste förbättra tydligheten och överförbarheten som ett sätt att underlätta den geografiska och yrkesrelaterade rörligheten och att göra arbetsmarknaden mer effektiv.

2.5.1 Som kommissionen mycket riktigt säger i sitt meddelande måste arbetsmarknadens parter spela en viktig roll i fråga om detta beslut, och de bör medverka i dess genomförande. Rådgivande kommittén för yrkesutbildning, som består av företrädare för arbetsmarknadens parter och för de nationella myndigheterna i medlemsstaterna, bör informeras regelbundet om genomförandet av detta beslut.

2.5.2 Denna punkt bör behandlas i den utvärderingsrapport om genomförandet som kommissionen vart fjärde år skall överlämna till Europaparlamentet och rådet.

2.5.3 Utvärderingsrapporten är både en viktig del av och en logisk följd av det föreliggande beslutet och dess genomförande. EESK vill därför att denna rapport vid lämplig tidpunkt sänds på remiss till kommittén.

3. Särskilda synpunkter

3.1 I förslaget till beslut anges möjligheten att portföljen, förutom de europeiska verktygen, kan innehålla instrument som gäller tydlighet och som utarbetas på nationell nivå och på branschnivå, om de godkänns av kommissionen efter samråd med de nationella Europass-kontoren (jfr. punkt 2.2).

3.1.1 Här menar kommittén att denna process, de kriterier och rutiner som styr den, kort sagt alla byggstenarna i denna integrationsprocess, är oklara eftersom de inte är tillräckligt definierade. Strategin måste förklaras ytterligare och göras mer "genomblickbar".

3.2. Kommittén anser att det är mycket viktigt att genomföra informations- och PR-kampanjer såväl på europeisk och nationell nivå som på branschnivå.

3.2.1 Det aktuella systemet är intressant inte bara för ungdomar som söker arbete för första gången utan även för hela den övriga arbetsmarknaden. Därför får information om systemet inte begränsas till universitetsmiljöer utan måste också tränga in i olika arbetsförmedlingsorgan.

3.2.2 Förutom att informationen måste innehålla de nödvändiga specifikationerna är det nödvändigt att den når fram till den breda allmänheten för att vara effektiv. Ur denna synpunkt är det av avgörande betydelse att alla inslag i detta system finns tillgängliga på Internet och att det skapas en logotyp som är lätt att uppfatta och tolka.

3.2.3 Internettillgången bidrar till att effektivt upprätta nätverket av nationella Europass-kontor, samtidigt som det kan bli tillgängligt för alla arbetstagare, även migrerande arbetstagare, något som kommittén välkomnar.

3.2.4 För att uppnå maximal effektivitet är det avgörande att Europass II finns tillgängligt på Internet, men detta får inte innebära att pappersversioner saknas, eftersom det skulle innebära att arbetstagare som inte kan använda Internet utestängs från systemet.

3.3 Kommittén ställer sig bakom utvidgningen av giltighetsområdet för "Europass-utbildning". Ombildningen av "Europass-utbildning" till "MobiliPass" leder till ett förändrat innehåll eftersom det sträcker sig utöver varvad utbildning. Det kan innehålla andra typer av utbildning, t.ex. Erasmus och mer generellt alla gemenskapsprogram för utbildning och lärlingsutbildning. Det ger också en mer fullständig överblick över de kunskaper som inhämtats i samband med studier i andra europeiska länder.

3.4 När det gäller finansieringen är den planerade budgeten ungefär av samma storlek som den som anslagits till "Europass-utbildning" under föregående år, och detta trots de ökade

kraven på systemet och Europeiska unionens utvidgning till 25 medlemsstater. Budgeten har fastställts endast för åren 2005 och 2006, och de följande åren "bör inte innebära någon betydande höjning".

3.4.1 Kommittén anser att man redan i början av 2007, dvs. före 2010, det år då utvärderingsrapporten skall överlämnas till Europaparlamentet och rådet, bör göra en ekonomisk utvärdering av de två föregående verksamhetsåren för att i ljuset av denna fastställa budgeten för 2007 och påföljande år.

4 Slutsatser

4.1 Kommittén välkomnar generellt sett det föreliggande förslaget.

4.2 Både när det gäller principer och genomförandet av dem, ligger det föreslagna systemet helt i linje med en rad riktlinjer och beslut såväl från Europeiska rådets möten i Lissabon och Barcelona som Köpenhamnsförklaringen från november 2002.

4.3 Tydligare kvalifikationer och meriter kommer att underlätta rörligheten i yrkessyfte i hela Europa men även rörligheten i utbildningssyfte.

4.4 Detta system kommer att utgöra ett viktigt inslag i sysselsättningspolitiken och i utvecklingen av sysselsättningen. Genom att systemet tillför ytterligare en dimension till det europeiska området för livslångt lärande och lärlingsutbildning kommer det att stärka det europeiska medborgarskapet och samtidigt bidra till inre marknadens utveckling.

4.5 Kommittén ställer sig bakom kravet på att alla medlemsstater skall inrätta nationella Europass-kontor, som kan betraktas som verkliga samordnade servicepunkter, "one-stop-shops".

4.6 Arbetsmarknadens parter bör medverka i systemets genomförande.

4.7 Precisionen i förslaget till beslut skulle förbättras om man på ett klart och tydligt sätt beskrev de rutiner och kriterier som skall användas för att avgöra vilka nationellt och branschvis framtagna instrument som skulle kunna ingå i Europass II.

4.8 Kommittén framhåller att det är viktigt att genomföra informations- och PR-kampanjer samt att alla inslag i systemet finns tillgängliga på Internet, för att denna integrationsprocess skall bli framgångsrik.

4.9 Kommittén föreslår att en ekonomisk utvärdering skall göras efter de två första verksamhetsåren.

Bryssel den 28 april 2004

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs

Ordförande

Roger BRIESCH